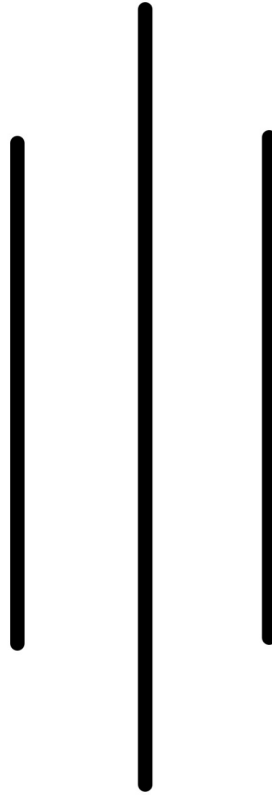

माथागढी गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
झडेवा, पाल्पा

वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम
आ.व. २०८१/०८२

माथागढी गाउँपालिका उपाध्यक्षज्यू,

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, गाउँसभाका सदस्यज्यूहरू, आमन्त्रित व्यक्तित्वहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरू, पत्रकार मित्रहरू एवं उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरू।

सर्वप्रथम माथागढी गाउँपालिकाको १५ औं अधिवेशनमा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई स्वागत गर्दछु। नेपालको संविधान मार्फत संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक नेपालको स्थापना भएसँगै राजनीतिक रूपमा संघीय संरचना बमोजिम निर्माण भएका स्थानीय तहहरूको राजनीतिक प्रतिनिधित्व मार्फत नागरिकको नजिकको सरकारको रूपमा कार्य गर्दै माथागढी गाउँपालिकाको आ.व. २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय सभामा पेश गर्न पाउदा गौरवान्वित भएको छु।

हाल देशमा उत्पन्न आर्थिक शिथिलताको कारण देशको समग्र अर्थतन्त्रलाई गम्भिर असर परेको हुँदा अर्थतन्त्रको सबै क्षेत्रमा सो को नकारात्मक प्रभाव परिरहेको अवस्था विद्यमान छ। नागरिकहरूको असिमित अपेक्षाहरूलाई पुरा गर्न गाउँपालिकाको सिमित आयश्रोतको साथै संघीय र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदानको निश्चित बजेटको परिधिमा रहि नागरिकहरूको वृहत हितको लागि उपलब्ध सिमित श्रोत साधनलाई अधिकतम परिचालन गर्ने गरी वस्तुपरक नीति तथा कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरेका छौं। दिगो विकासका लक्ष्य, गाउँपालिकाको आवधिक योजना, मध्यमकालीन खर्च संरचना समेतलाई आधार लिई विकास र समृद्धिको बाटो तय गर्दै गाउँपालिकाका बौद्धिक वर्ग, व्यवसायी, संचारकर्मी, राजनैतिक दल, नागरिक समाज, राष्ट्र सेवक कर्मचारी, विभिन्न संघ संस्था लगायतका महानुभावहरूबाट प्राप्त सुझाव समेतलाई मध्यनजर गर्दै पूर्वाधार निर्माण, सुशासन, शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, रोजगारी सिर्जना, विपद व्यवस्थापन एवं लक्षित वर्ग लगायतका क्षेत्रहरूलाई प्राथमिकतामा राखि नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ। नीति तथा कार्यक्रम तय गर्दा अमूल्य, राय सुझाव प्रदान गर्नुहुने गाउँपालिका उपाध्यक्षज्यू, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू, सबै वडाका वडा अध्यक्षज्यूहरू, कार्यपालिका सदस्यज्यूहरू, विषयगत समितिहरू, राष्ट्रसेवक कर्मचारीज्यूहरूमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु। अब सम्मानित यस सभामा आ.व. २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु।

विकास र समृद्धिको लक्ष्य प्राप्तिका लागि गरिएका महत्वपूर्ण प्रयास अवसर तथा चुनौती

१. विद्यमान अवसरहरू

- संविधानमा स्थानीय सरकारका एकल अधिकार तथा साझा अधिकारको व्यवस्था हुनु।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनले स्थानीय सरकारको कार्यक्षेत्र तथा अधिकारको व्यवस्था गर्नु।

- स्थानीय सरकारले आफ्ना अधिकारका विषयमा ऐन कानून तर्जुमा गर्ने व्यवस्था भए अनुरूप कानून तर्जुमा गर्नु।
- माथागढी गाउँपालिकामा प्राकृतिक, ऐतिहासिक, धार्मिक, पुरातात्विक महत्व बोकेका पर्यटकीय स्थलहरू रहेकोले पर्यटन प्रवर्द्धन मार्फत आर्थिक विकासमा टेवा पुऱ्याउन सकिनु।
- प्राकृतिकजन्य पदार्थहरू जस्तै: चुनढुङ्गा, कोइला खानी, वनजङ्गलको समुचित व्यवस्थापनबाट आन्तरिक आय वृद्धि गर्न सकिने सम्भावना रहेको।
- विविध भेषभुषा, कला, भाषा, संस्कृतिको धनी रहेको समुदायबाट होम स्टे सञ्चालन लगायतका आयमूलक पेशा व्यवसाय शुरुवात गर्न पहल कदमी गरिनु।
- यथेष्ट उपलब्ध कृषि योग्य भूमीको उपयोगबाट कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर हुने सम्भावना रहनु।
- तराइको समथर भू-भागसँग जोडिएको चुरेक्षेत्रदेखि पाल्पा जिल्लाको सबैभन्दा अग्लो टाकुरा कौडेलेकसम्मको भौगोलिक विविधतायुक्त भू-बनावट रहनु।

विद्यमान चुनौतीहरू

- गाउँपालिकाको भौगोलिक विकटता एवं छरिएर रहेको बस्ती।
- स्थानीय उत्पादनको बजारीकरण गर्न नसकिनु।
- जनताको चुलिदो आकाक्षालाई सम्बोधन गर्न गाउँपालिकाको आन्तरिक आय न्यून हुनु।
- ग्रामिण क्षेत्रबाट शहरी क्षेत्रमा बसाइसराई हुनु तथा जन्मदर घट्दै जानु।
- बजेटको लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारमा निर्भर हुनु पर्ने।

नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाका आधारहरू

- नेपालको संविधान तथा संविधानले प्रत्याभुत गरेको मौलिक हकहरू, राज्यका निर्देशक सिद्धान्तहरू तथा नीतिहरू।
- सोह्रौं पञ्चवर्षीय योजनाले लिएका लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू।
- दिगो विकास लक्ष्य सन् २०३० को मार्गचित्रलाई आत्मसात।
- गाउँपालिकाको पञ्च वर्षीय आवधिक योजना तथा मध्यमकालीन खर्च संरचना।
- स्थानीय आवश्यकता तथा स्थानीय सरकारको हालसम्मको कार्य अनुभव तथा सिकाई।
- विभिन्न पक्षको राय सुझावलाई आत्मसात गरिएको।

अव म माथागढी गाउँपालिकाको आ.व. २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम यस सम्मानित गाउँसभामा प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु ।

१. आर्थिक विकास क्षेत्र

कृषि सम्बन्धी नीति:

- “कृषि उत्पादनमा वृद्धि, माथागढी गाउँपालिकाको समृद्धि” भन्ने अवधारणा सहित कृषिजन्य उत्पादनमा आधुनिकीकरण तथा यान्त्रिकरणमा जोड दिई उत्पादन तथा उत्पादकत्व बृद्धि गरि गाउँपालिकालाई कृषिजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउन जोड दिईनेछ।
- “सिंचाई क्षेत्रको विस्तार, उत्पादन वृद्धिको आधार” भन्ने अवधारणा अनुसार खेति योग्य जमिनमा बर्षभरि सिंचाई सुबिधा बढाउन थोपा सिंचाई, प्लास्टिक पोखरी, कुलो तथा पाइप सिंचाई मार्फत सिंचाई पहुँच विस्तार गरिनेछ।
- खाद्यान्न तथा तरकारी बालीहरूमा उत्पादन तथा उत्पादकत्व बढाउन तथा विउ प्रतिस्थापन दर बढाएर खाद्यान्नमा आत्मनिर्भर बनाउने उद्देश्यले धान, मकै, गहुँ तथा तरकारी बालीहरूको उन्नत तथा हाइब्रिड जातको विउ अनुदानमा वितरण गरिनेछ साथै कृषिको व्यवसायीकरण, विविधीकरण, यान्त्रिकरण तथा आधुनिकीकरण गर्दै लगिनेछ।
- माटो सुधार तथा जैविक खेति प्रवर्द्धन गर्न रासायनिक मल/बिषादीको प्रयोग न्यूनीकरण गरि ट्राइकोडरमा, सिउडोमोनस, धैँचा, एजोला तथा जैविक मल प्रयोग गरि खेति गर्न प्रोत्साहन गर्न विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ। माटोको भौतिक तथा रासायनिक अवस्था जाँच गर्न माटो परीक्षण शिबिर तथा माटो सुधारका कार्यक्रमहरू प्रत्येक वडाहरूमा सञ्चालन गरिनेछ। बिषादी रहित कृषि उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गर्न पालिकामा प्राङ्गारिक मल उत्पादन गर्न पालिका स्तरमा कारखाना खोल्न पहल गरिनेछ।
- स्थानीय उत्पादनलाई प्राथमिकता दिदै बजारीकरणको निम्ति विभिन्न कृषक समूह/सहकारी तथा संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गरिनेछ। गाउँपालिकाको उत्पादनलाई बजार प्रवर्द्धन तथा भण्डारणमा सहजताको लागि कोल्ड स्टोर/च्याम्बरको सञ्चालन थप व्यवस्थित बनाईनेछ। साथै हाट बजार सञ्चालनको प्रकृया अगाडी बढाईनेछ।
- कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाई कृषि उत्पादन थप बृद्धि गर्न प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।
- कृषि क्षेत्रलाई प्रवर्द्धन तथा व्यवसायिकरण गर्न अगुवा कृषकहरूलाई दक्ष कृषि प्राविधिकबाट तालिम तथा निरन्तर प्राविधिक सहयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
- जग्गाको चक्लाबन्दीमा जोड दिई एक गाउँ एक उत्पादन खुर्साना/ आलु/ धनियाँ/ तरकारी/ झागन फ्रुट/ किवी कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिई कृषि व्यवसायिकरणमा जोड दिइनेछ।
- बाँझो जग्गामा खेति विस्तार गरि बहुवर्षीय तथा उच्च मुल्य बालीहरूको क्षेत्र विस्तार गर्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। साथै गाउँपालिकाबाट जग्गा लिजमा लिने तथा दिने व्यवस्था गरिनेछ।
- कृषि उत्पादनलाई उद्योगसँग जोड्न मसला उद्योगलाई थप प्रवर्द्धन गरिनेछ तथा मसला उद्योगको कच्चा पदार्थ उत्पादन प्रोत्साहन गर्न विशेष कार्यक्रम ल्याइनेछ।

पशु सेवा सम्बन्धी नीति:

- पशुपालक कृषकलाई प्रत्यक्ष असर गरिरहको र आर्थिक हिसावले अति नै नोक्सानी पुर्याउने थुनेलो र बाँझोपना जस्ता रोगहरूलाई निर्मुल बनाउने उद्देश्यले डोर टु डोर बाँझोपन निवारण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- पोषण सुधार आहारा व्यवस्थापनको लागि चरण क्षेत्र विकास, व्यवसायिक घाँस खेती र साईलेज प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- महामारी रोग जस्तै : गाई र भैसीमा खोरेत, भ्यागुते र चरचरे, बाखामा पिपि.आर र बंगुरमा स्वाइन फिवर र कुखुरामा रानिखेत विरुद्धको निशुल्क खोप कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा निरन्तर सञ्चालन गरिनेछ। पशुपंक्षीहरूमा देखिने विभिन्न प्रकारका रोगहरूको निदान गरी प्रभावकारी ढंगबाट उपचार गर्नको लागि आवश्यक ल्याव उपकरणको व्यवस्था मिलाइनेछ।
- न्यून उत्पादकत्व भएका भाले पशुहरूलाई बन्ध्याकरण गर्न प्रोत्साहन गर्दै नश्व सुधार तथा उत्पादन वृद्धिको लागि गाईभैसीमा कृत्रिम गर्भधारण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- व्यवसायिक पशुपन्छी तथा मत्स्यपालक कृषकहरूलाई आवश्यकता अनुसारको दाना उत्पादन सम्बन्धी तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ। मत्स्य पालन प्रणालीलाई व्यवसायिकीकरण गर्न मत्स्य व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- विभिन्न रोगको कारण पशुपन्छीमा हुने जोखिम न्युनिकरण गरी पशुपालनमा कृषकलाई आकर्षित गर्न विमाको पहुँच विस्तार गर्न विशेष कार्यक्रमको व्यवस्था मिलाइनेछ।
- मानव स्वास्थ्यलाई मध्यनजर गर्दै स्वच्छ र स्वस्थ माछा, मासु तथा दुध बिक्री वितरण गर्न माछा मासु पसल तथा दुग्ध डेरी पसल सुधार गर्दै लगिनेछ। गाउँपालिकालाई दुध, माछा, मासु र अण्डामा आत्मनिर्भर बनाउने उद्देश्यले आवश्यकताका आधारमा थप कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
- पशुपालन व्यवसायलाई व्यवसायिकरण गर्न भकारो सुधार, नश्व सुधार, क्षेत्र विस्तार, आधुनिकरण र बजारीकरणमा जोड दिइनेछ।

उद्योग, बाणिज्य तथा आपूर्ति सम्बन्धी नीति:

- माथागढी गाउँपालिका वडा नं ३ सराइमा रहेको मसला उद्योगको थप प्रवर्द्धन गर्न स्थानीय कच्चापदार्थहरूको उत्पादन तथा उपयोगमा जोड दिइनेछ। स्थानीय कच्चा पदार्थको उपयोग गरी निर्मित दुनाटपरीको बजारीकरणको लागि उत्पादन र बजारिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

- माथागढी बासि जनताको स्वास्थ्यलाई मध्यनजर गरी अखाद्य तथा म्याद गुञ्जिएका वस्तुहरूको बेच बिखनलाई रोक्न स्थानीय बजारको नियमित अनुगमनलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ। गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका व्यापारिक फर्महरूलाई गाउँपालिकामा अनिवार्य दर्ता गर्ने गरि अभियान संचालन गरिनेछ।
- गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका आरनहरूलाई थप व्यवस्थित गरि आयमूलक पेशाको रूपमा विकास गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।
- कृषि उत्पादनलाई प्रबर्द्धन गर्न पालिकामा प्रंगारिक मल कारखाना खोल्न प्रक्रिया अगाडी बढाइनेछ।

पर्यटन सम्बन्धी नीति:

- निजी क्षेत्रको साझेदारीमा पर्यटन पूर्वाधारमा विभिन्न संरचनाहरू निर्माण गर्न आवश्यक समन्वय गरिनेछ।
- पाल्पा जिल्लाको सबैभन्दा अग्लो लेक कौडैलेक, माथाको गढी, सौगडी डाँडा, लखन थापा पार्क, पिपलडाँडा, सिद्ध गुफा, महलपोखरी, बहादुरपुरलाई पर्यटकीय गन्तव्यको रूपमा विकास गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।
- स्थानीय उत्पादनबाट बनेका परिकारसहित पर्यटन प्रबर्द्धन गर्न माथागढीको ३ नं. वडाको ओलेस र १ नं. वडाको धैरेनीलाई होम स्टे संचालन गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाइनेछ।
- पर्यटकहरूलाई सहज रूपमा गन्तव्य पुग्नको लागि सूचना प्रविधिमा आधारित जानकारीमूलक एप तथा होडिङ्ग बोर्डहरूको व्यवस्था गरिनेछ।

सहकारी सम्बन्धी नीति:

- सहकारी क्षेत्र प्रति घट्टै गएको जनविश्वास अभिवृद्धि गरी जनताको बचत सुरक्षित गर्न नियमन र अनुगमनलाई प्रभावकारी बनाइने छ।
- कृषि उपज संकलन, भण्डारण र बजारीकरणमा पहुँच विस्तारका लागि कृषि तथा उत्पादनमा आधारित सहकारीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
- लामो समय देखि निष्कृत्य रहेका सहकारीलाई सक्रिय हुने वा विघटन हुने गरी नियमनलाई थप प्रभावकारी गराइनेछ। एकै प्रकृतिका उदेश्यहरू लिई एकै कार्य क्षेत्र भएका सहकारीहरूको समायोजन गरिने नीति लिइनेछ।
- सहकारी संस्थाहरूको एकीकरण र डिजिटल कारोवारलाई प्रोत्साहन गर्दै CoPoMIS मा सबै सहकारी संस्थालाई अनिवार्य आवद्ध गरिनेछ। सहकारी शिक्षा र तालिम मार्फत सहकारी संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ।

वित्तीय क्षेत्र सम्बन्धी नीति:

- माथागढी क्षेत्रभित्र रहेका सम्पूर्ण बैक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई सामाजिक कार्यमा समेत सक्रिय तुल्याउन सामाजिक उत्तरदायित्वलाई प्रवर्द्धन गर्ने गरि सहकार्य गरिनेछ। यस गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सम्पूर्ण बैक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई पालिकामा अनिवार्य सूचिकृत हुने व्यवस्था मिलाइनेछ।

२. सामाजिक विकास क्षेत्र

शिक्षा सम्बन्धी नीति:

- शिक्षामा अभिभावकको चासो बढाउन जनचेतनामुलक अभिभावक शिक्षा संचालन गरिनेछ। विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक संघको काम कर्तव्य र अधिकारको वहन गर्न लगाइ शिक्षाको गुणस्तरमा सुधार गरिनेछ।
- विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्न सम्बद्ध विज्ञहरू रहेको समिति गठन गरी गाउँ शिक्षा सुधार योजना तर्जुमा गरिनेछ।
- यस गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका अभिभावकविहिन बालबालिकालाई कक्षा १२ सम्मको अध्ययनको लागि गाउँपालिकाले अभिभावकीय जिम्मेवारी सहित उपलब्ध गराउदै आएको सुविधालाई निरन्तरता दिइनेछ।
- गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत अति विपन्न विद्यार्थीलाई माध्यमिक तह सम्मको पढाई निरन्तरताको लागि शैक्षिक सामग्री वितरण तथा छात्रवृत्तिको व्यवस्था गरिनेछ।
- प्रत्येक विद्यालयहरूले शुक्रबारको दिन विद्यार्थीको चौतर्फी विकासको लागि अनिवार्य रुपमा अतिरिक्त क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ।
- विद्यालयका शिक्षकले प्रधानाध्यापकसँग र प्रधानाध्यापकहरूले गाउँपालिकासँग कार्यसम्पादन करार सम्झौता गरिनेछ र कार्यसम्पादनका आधारमा विषयगत शिक्षक, प्रधानाध्यापक र विद्यालयहरूलाई नतिजामा आधारित मुल्याङ्कन सहित पुरस्कृत गरिनेछ।
- ग्रामिण क्षेत्रका विद्यालयहरूमा विद्यार्थी संख्या ज्यादै न्यून रहेकोले ती क्षेत्रहरूमा विद्यार्थी संख्या, जनशक्ति र भौगोलिक अवस्थाको आधारमा प्रचलित कानून बमोजिम एउटा विद्यालय अर्को विद्यालयमा समायोजन गरि BIG SCHOOL को अबधारणा अनुसार विद्यालय समायोजन अवउन्नती गर्दै शिक्षक दरवन्दि मिलान गरिनेछ। साथै आवश्यकताका आधारमा शिक्षकहरूको अन्तर विद्यालय सरुवा गरिनेछ।
- ब्रिटिस काउन्सिल र माथागढी गाउँपालिकाको साझेदारीमा सञ्चालित सक्षम: गुणस्तरिय शिक्षा, गुणस्तरिय विद्यालय कार्यक्रम (QEQS) लाई निरन्तरता दिइनेछ। शैक्षिक सामग्री निर्माण

कार्यशाला र विज्ञान प्रयोगशाला मार्फत विषयगत सिकाई उपलब्धी वृद्धि गरिनेछ । विद्यालयहरूमा पढ्दै, सिक्दै र कमाउँदै नमुना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- सूचना प्रविधि र कम्प्युटर सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि गर्न प्रत्येक विद्यालयलाई प्रशासनिक कार्यका लागि आवश्यकता अनुसार ल्यापटप तथा प्रिन्टरको व्यवस्था गरिनेछ ।
- लोक सेवा आयोग तथा शिक्षक सेवा आयोगद्वारा संचालन हुने विभिन्न परीक्षा कार्यक्रमलाई लक्षित गरि शिक्षित युवालाई सरकारी सेवामा आर्कषित गर्न विभिन्न तयारी कक्षाहरू संचालन गरिनेछ ।
- अल्पकालिन, पेशागत, पुर्नताजकीय तालिम मार्फत शिक्षकलाई अध्यापन सम्बन्धी क्षमता वृद्धि गराइनेछ । पाठ्यक्रम, विशिष्टिकरण तालिका र मूल्यांकनको सन्दर्भमा शिक्षकहरूलाई प्रबोधिकरण गरिनेछ । असल अभ्यास, अनुभव आदान प्रदान मार्फत राम्रो अनुभव र नतिजा ल्याएका विद्यालय र विषयगत शिक्षकहरूको आत्मबल बलियो पारिनेछ । यस्तै नमुना अभ्यास आदानप्रदानको लागि अन्तरपालिका अनुभव आदान प्रदान गरिनेछ ।
- विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक, कर्मचारी तथा विद्यार्थीहरूको सामुहिक दुर्घटना विमा गरिनेछ ।
- खेलको माध्यमबाट विद्यार्थीको प्रतिभा प्रस्फुटन गरिनेछ । राष्ट्रपति रनिङ्गशिल्ड प्रतियोगितालाई थप व्यवस्थित गरिनेछ । प्रत्येक विद्यालयमा खेल शिक्षक उत्पादनको लागि तालिम, पेशागत विकास तालिमहरू संचालन गरी जिल्ला स्तर तथा राष्ट्रिय स्तरका कार्यक्रमहरूको लागि खेलाडी उत्पादन गरिनेछ ।
- विद्यार्थीहरूको बहुमुखी प्रतिभा र सिर्जनशिलताको विकास गर्दै विद्यालयहरूमा बालक्लब, नेपाल स्काउट, विद्यार्थी गुणीय चक्र कार्यक्रम, रेडक्रस र परियोजना सिकाई कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ सञ्चालन गरिनेछ ।
- विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार विकासको लागि घेरावार, खेलमैदान, शौचालय, भवन, कक्षाकोठा व्यवस्थापन लगायतका कार्यहरू माग, नतिजा र आवश्यकताको आधारमा गरिनेछ । विद्यार्थी संख्या र सिकाई उपलब्धीको आधारमा आवासिय छात्रावास, विद्यालय बस संचालनको लागि संभाव्यता अध्ययन सहित आवश्यक कार्य थालनी गरिनेछ । विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारमा सम्बन्धित स्थानको समुदायलाई समेत जिम्मेवार बनाउन सामुदायिक विद्यालय निगरानी समूह गठन गरिनेछ ।
- सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई थप व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ । गाउँमा औपचारिक शिक्षाबाट बन्चित रहेका व्यक्तिहरूलाई साक्षर तुल्याउन सामुदायिक सिकाई केन्द्र मार्फत विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । साथै सिकाई केन्द्रलाई थप व्यवस्थित गर्न आवश्यक कानूनी व्यवस्था गरिनेछ ।
- शिक्षकहरूलाई ल्यापटप खरिदमा उपलब्ध गराउँदै आएको अनुदान कार्यक्रमलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।

- स्थानीय पाठ्यक्रमको पाठ्यपुस्तक निर्माण गरिनेछ। त्यसलाई समय सापेक्ष रूपमा संशोधन गर्दै लगिनेछ। साथै मातृभाषामा समेत पठन पाठनको व्यवस्था मिलाइनेछ।
- दलित तथा विपन्न समुदायका छात्र र छात्रालाई स्नातक तहको विज्ञान तथा प्राविधिक विषय अध्ययनका लागि छात्रवृत्तीको व्यवस्था गरिनेछ।
- विद्यालय उमेर समुहका सबै बालबालिकाहरूलाई विद्यालयमा भर्ना गरी गाउँपालिका भित्रका विद्यालय उमेरका सबै बालबालिकाहरू विद्यालय बाहिर नभएको सुनिश्चित गरिनेछ।
- कक्षा ५ सम्म अध्ययन गर्ने विधार्थीहरूको लागि संचालित रहेको दिवा खाजा कार्यक्रमलाई कक्षा ६ मा अध्ययन गर्ने विधार्थीहरूलाई समेत दिवा खाजा उपलब्ध गराइनेछ।
- विद्यालयको प्रशासनिक नेतृत्वलाई थप जिम्मेवार बनाउन तहगत रूपमा प्र.अ. प्रोत्साहन भत्ताको व्यवस्था गरिनेछ।

स्वास्थ्य सम्बन्धी नीति:

- आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई निशुल्क, गुणस्तरीय तथा प्रभावकारी बनाउँदै स्वास्थ्य सेवाको पहुँच र उपभोग बढाउन निरन्तर जनस्वास्थ्यका कृयाकलाप एवं अभियानहरू सञ्चालन गरिनेछ। प्रतिकारात्मक, प्रबर्धनात्मक, उपचारात्मक, पुनर्स्थापनात्मक र प्राथमिक स्वास्थ्य सेवालाई भौगोलिक क्षेत्र र आवश्यकताको आधारमा प्राथमिकीकरण गर्दै सेवा प्रदान गरिनेछ।
- माथागढी गाउँपालिका वडा नं ४ झडेवामा बन्दै गरेको १५ शैयाको अस्पताल निर्माणलाई सम्पन्न गरी सेवा सुचारुको लागि पहल गरिनेछ।
- गम्भिर रोगको उपचार खर्च अभाव हुन नदिन गाउँमै बसोबास गर्ने अति विपन्न बासिन्दाहरूको लागि स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ। बिमीतको घरपरिवारको आर्थिक अवस्थाको आधारमा नवीकरण तथा थप बिमा गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ।
- स्वास्थ्य चौकीमा रहेका प्रयोगशाला तथा बर्थिङ्ग सेन्टरलाई थप व्यवस्थित र गुणस्तरीय बनाउँदै आवश्यकताको आधारमा अन्य वडाहरूमा समेत थपघट गर्दै लगिनेछ।
- ६० वर्ष माथिका वृद्ध वृद्धा र अशक्तहरूलाई घरमै नियमित स्वास्थ्य जाँच गर्न घरघरमा स्वास्थ्यकर्मी कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ।
- गाउँपालिकाका आफ्नै भवन नभएका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई जग्गा प्राप्तीको लागि पहल गरी जग्गा प्राप्ति पश्चात भवन निर्माणको लागि सम्बन्धित निकायमा पहल गरिनेछ।
- स्थानीय जडिबुटी र परम्परागत ज्ञान एवम् उपचार पद्धतिलाई प्रबर्द्धन गरिनेछ। चिदीपानी आयुर्वेदिक औषधालयको सेवाप्रवाहलाई प्रभावकारी बनाइनेछ।
- महिलाको प्रजनन स्वास्थ्यको हकलाई सुनिश्चित गर्न उपाध्यक्ष आमा सुरक्षा “गर्भवतीलाई अण्डा र घरमा हरियो झण्डा” कार्यक्रमलाई अझ प्रभावकारी बनाउदै लगिनेछ।
- गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण विद्यालयहरूमा विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण र सरसफाई कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिईनेछ। माध्यमिक तहमा प्रजनन स्वास्थ्य र यौन शिक्षासग सम्बन्धित

विषयका कक्षाहरू सम्बन्धित वडाका स्वास्थ्यकर्मीहरू बाट महिनाको कम्तिमा एक पटक अन्तरक्रियात्मक कक्षा संचालन गरिने व्यवस्था मिलाईनेछ।

- सार्ने तथा नसार्ने रोगको न्यूनीकरण गर्न आवश्यक कार्यक्रमको प्रबन्ध गर्दै धुम्रपान, मद्यपान र सुर्तिजन्य पदार्थ बिक्री बितरणलाई निरुत्साहित गर्नको लागि सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- गाउँपालिकामा आकस्मिक बिरामीहरूको लागि प्रेषण कोषको व्यवस्था मिलाईनेछ। प्रसुति सेवालाई व्यवस्थित बनाउन विपन्न महिलालाई सुविधा सम्पन्न अस्पतालमा प्रेषण गर्नु परेमा गाउँपालिकाबाट निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा प्रदान गरिनेछ।
- प्रत्येक ब्यक्तिले बर्षमा एकपटक स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने र रोग पहिचान भएका ब्यक्तिको समयमै स्वास्थ्य उपचार गराउन सहजीकरण गर्नको लागि आवश्यक कार्यक्रमको तर्जुमा गरिनेछ।
- सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई **स्वास्थ्य व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (HMIS)** मा समेट्नको लागि ईन्टरनेटको व्यवस्था गरिनेछ। स्वास्थ्य संस्थाबाट गरिने अभिलेख र मासिक प्रतिवेदनलाई डिजिटलाईज गर्ने प्रबन्ध मिलाईनेछ।
- खोप सेवालाई प्रभावकारी र गुणस्तरीय रूपमा संचालन गर्न आवश्यक उपकरण र खोप केन्द्रको व्यवस्था मिलाईनेछ। पूर्ण खोप सुनिश्चितताको लागि बालबालिकाहरूको विद्यालय भर्ना अभियानमा बाल स्वास्थ्य कार्डलाई अनिवार्य गरिदै लगिनेछ। बालबालिकाहरूको नियमित बृद्धि अनुगमन सुनिश्चितताको लागि दलित बालपोषण जस्ता सुविधामा बाल स्वास्थ्य कार्डको अनिवार्यता गरिदै लगिनेछ। प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा स्वास्थ्य शिक्षा कर्नर र पोषण कर्नरको समुचित व्यवस्था मिलाईनेछ। पोषणमैत्री स्वास्थ्य संस्था तथा पालिका घोषणाको लागि कार्यक्रम संचालन गरिदै लगिनेछ।
- कर्मचारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिको लागि आवश्यक तालिम, अभिमुखीकरण तथा अनसाईट कोचिङको व्यवस्था गरिनेछ। बर्थिङ सेन्टर रहेको स्वास्थ्य संस्थामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई SBA तालिमको व्यवस्था गरिनेछ।
- सेवाग्राहीको खोजि गर्न तथा सेवाको निरन्तरता प्रदान गर्न महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूको सहयोगमा **मोवाईल स्वास्थ्य कार्यक्रम** संचालन गरिनेछ। यसका लागि सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकालाई मासिक रूपमा उपलब्ध गराउँदै आएको संचार खर्चलाई निरन्तरता गरिनेछ। मासिक १ हजार रुपैया यातायात रकमलाई निरन्तरता दिइनेछ। सा.म.स्वा.स्वयं सेविकाहरूलाई उत्प्रेरित गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ।
- माथागढी गाउँपालिका भित्रका महिलाहरूलाई स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी हुने वातावरणको सुनिश्चित गर्दै पूर्ण संस्थागत प्रसुति सेवायुक्त सुनिश्चितता वडा तथा पालिका घोषणा कार्यक्रमलाई निरन्तरता प्रदान गरिनेछ।
- विद्यालयहरूसँग समन्वय गरी विद्यार्थीहरूको बार्षिक रूपमा स्वास्थ्य परीक्षणको व्यवस्था मिलाईनेछ।

- महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूको वार्षिक समीक्षा, दिवस मनाउन र रिफ्रेसर तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। ६० वर्ष उमेर पुगेका सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरू सेवाबाट सम्मान जनक बिदाई भएमा गाउँपालिकाबाट थप सुबिधा प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिनेछ।
- माथागढी गाउँपालिका वडा नं. ५ हात्तिलुङ्गमा अवस्थित सामुदायिक स्वास्थ्य इकाईलाई आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्रमा रूपान्तरण गरिनेछ।
- विभिन्न अस्पताल तथा स्वास्थ्य सेवा केन्द्रसँग समन्वय गरी समुदाय स्तरमा स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिनेछ।
- रक्तदान सम्बन्धी अभिमुखीकरण सञ्चालन पश्चात गाउँपालिका भित्रका रक्तदाताहरूको सूची तयार गरी आकस्मिक रूपमा हुने रगतको अभावलाई व्यवस्थापन गरिने छ। जिल्ला रक्त संचार केन्द्र (ब्लड बैंक) स्थापना गर्न आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ।
- सामाजिक सचेतना फैलाई नागरिकलाई स्वास्थ्य प्रति सजग गराउन नसर्ने रोग, मानसिक स्वास्थ्य, आत्महत्या न्युनिकरण र सडक दुर्घटना न्युनिकरण जस्ता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- आमाको दुधलाई प्रतिस्थापन गर्ने बस्तु बिक्री बितरण नियन्त्रणको लागि कार्यक्रम संचालन गर्दै पूर्ण स्तनपानलाई प्रवर्धन गरिने छ।
- बजार क्षेत्रमा व्यायामशाला स्थापना गरी नागरिकलाई स्वस्थ बनाउन प्रयत्न गरिनेछ। योग शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी नीति:

- खानेपानी नपुगेका टोल र वस्तीहरूमा लिफ्टिङ तथा ग्राभिटि मार्फत खानेपानीको व्यवस्था गरिनेछ। प्रत्येक टोलमा WASH Plan बमोजिम एक घर एक धारा अभियान संचालन गरिनेछ।
- पालिका भित्र रहेका खानेपानीको सम्पूर्ण मुहान संरक्षण गर्ने प्रयोजनका लागि खानेपानीका मुहानहरूको खोज अनुसन्धान गरी आवश्यक नीतिगत व्यवस्था सहित सुचिकृत गर्ने प्रवन्ध मिलाईनेछ।
- गाउँपालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेका खानेपानी तथा सञ्चालन हुने क्रममा रहेका खानेपानी आयोजनाको मुहान दर्ता गर्ने कार्य भएको र उक्त कार्यलाई निरन्तर दिइनेछ।
- लिफ्टिङ खानेपानीको विद्युत महसुलमा ५०% अनुदान कार्यक्रम निरन्तरता गरिनेछ। खानेपानी तथा सिंचाई अभावलाई परिपूर्ति गर्न स्यालो ट्युबेल कार्यक्रमलाई जोड दिइनेछ।

सुरक्षा तथा आवास सम्बन्धी नीति:

- सम्पूर्ण जनताको सुरक्षित आवास सुनिश्चिताको लागि यस गाँउपालिकाभित्र रहेका अति विपन्न नागरिकहरूको टिनका चुहिने छाना तथा खरका छानाहरू विस्थापन गर्ने नीति लिइनेछ।

युवा तथा खेलकुद सम्बन्धी नीति:

- माथागढी गाउँपालिका वडा नं ३ स्थित सराई खेल मैदानलाई थप व्यवस्थित गरि जिल्लाकै नमुना खेल मैदानको रूपमा विकास गरिनेछ। खेलकूदको समुचित विकास गर्न प्रत्येक वडाहरूमा आवश्यकताका आधारमा खेलमैदानहरू निर्माण गरिनेछ।
- माथागढी गाउँपालिका स्तरीय विभिन्न खेलकूद कार्यक्रमहरूको आयोजना गरिनेछ। युवाहरूलाई खेल क्षेत्रमा आकर्षित गर्न माथागढी कपको आयोजना गरिनुका साथै विभिन्न खेल विद्यामा बालबालिका तथा युवाहरूलाई प्रशिक्षण दिइनेछ।
- युवाहरूमा सीप विकास गरि आत्मनिर्भरता तर्फ उन्मुख गराउन युवा सिप विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय बजारमा सजिलै बिक्रम खालका ड्राइभिङ्ग, प्लम्बिङ्ग जस्ता सिपको विकासमा जोड दिइने छ।
- युवाहरूमा असल बानी व्यवहारको विकास गरि समाजप्रति उत्तरदायी बनाउन, कुलत दुर्व्यसनी जस्ता खराब आचारणबाट बचाउन युवा सचेतना तथा नेतृत्व विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।

कला तथा संस्कृति सम्बन्धी नीति:

- माथागढी गाउँपालिकामा रहेका मौलिक भाषा, संस्कृति, रहनसहन, लोक, कला, साहित्य गीत संगित आदि संरक्षणको लागि स्थानीय कला संस्कृति प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ। लोककला संस्कृतिको जगेर्ना गर्न मेला महोत्सवको आयोजना गरिनेछ।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी नीति:

- महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा निवारण गर्ने कार्यक्रमहरू संचालनलाई निरन्तरता दिदै लगिनेछ। समाजमा रहेका विभिन्न सामाजिक कुरीति (जातिगत छुवाछुत, बाल विवाह, बहु विवाह, दाइजो आदि) हटाउन विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ। लैङ्गिक हिंसा न्यूनिकरण, प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धि सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- महिला सशक्तिकरणका लागि बहस पैरवी गरी लक्षित वर्गलाई वस्तुगत टेवा, आयआर्जन सीप विकास र नेतृत्व तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिदै लगिनेछ। महिला उद्यमीले संचालन गरेको व्यवसाय तथा उद्योग दर्ता तथा नवीकरण गर्दा लाग्ने शुल्कमा विशेष छुट दिने व्यवस्था मिलाईनेछ।
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणमा लक्षित समूह तथा महिला र पुरुषको समान सहभागिता र उपस्थिति सुनिश्चित गरी क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको आधारमा जनप्रतिनीधि तथा कर्मचारीहरूमा कानुनी सचेतना सहितको क्षमता विकास तालिम सञ्चालन गरिनेछ।
- दलित, आदिवासी जनजातीहरूको उत्थान, विकास र संरक्षणको लागि पहल गरिनेछ।

- भोलिको समाज रूपान्तरण गर्ने मुख्य पात्र बालबालिकाको बिकासको लागि बाल बचाऊ, बालविकास, बालसंरक्षण, बाल सहभागिताको पक्षमा हुने कार्यक्रम निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिनेछ। आमाविहीन बालबालिकाको संरक्षणको लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- जेष्ठ नागरिकहरूले आफ्नो अनुभव, सीप भावी पुस्तामा हस्तान्तरण गरी पुन्याएको योगदानको कदर गर्दै ज्येष्ठ नागरिक सम्मान तथा घर-घर स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गरिनेछ।
- लैङ्गिक हिंसा निवारण कोषलाई सक्रिय गरि हिंसामा परेकाहरूलाई कार्यविधि तथा नियमानुसार सहायता प्रदान गरिनेछ।
- मनोबैज्ञानिक परामर्श, पारिवारिक एकीकरण र हिंसा पिडितहरूको संरक्षण गर्न योग्य स्वास्थ्यकर्मी मार्फत प्रबन्ध तथा व्यवस्थापन मिलाईनेछ।
- पालिका भित्र रहेका महिला समूह, आमा समूह, युवा क्लबहरू लगायत अन्य समूहलाई दर्ता गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।
- युवा विकास सम्बन्धी कार्यक्रम युथ भिजन २०२५ र दश बर्षे रणनीतिक योजनाको ५ खम्बाहरू गुणस्तरीय र व्यवसायिक शिक्षा, रोजगारी, उद्यमशीलता र सिप विकास, स्वास्थ्य र सामाजिक सुरक्षा, युवा परिचालन सहभागिता र नेतृत्व विकास, खेलकुद र मनोरञ्जनलाई युवा विकासको आधारको रूपमा आत्मसाथ गरिनेछ। युवा वर्ग विदेश पलायनको क्रमलाई रोक्न उत्पादनमुखी, व्यवसायमुखी तथा रोजगारमुखी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई परिचयपत्र प्रदान कार्यलाई निरन्तरता दिदै रातो, नीलो परिचयपत्र प्राप्त फरक क्षमता भएकाहरूलाई निःशुल्क सामाग्री तथा पहेलो र सेतो परिचयपत्र भएकाहरूलाई अन्य विशेष व्यवस्था मिलाईनेछ। फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरूलाई आत्मनिर्भरताको लागि सिप विकास कार्यक्रम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।
- बालमैत्री स्थानीय शासन निर्देशिकाले तोकेका न्यूनतम सूचकहरू साथै स्थानीय सरकारले थप गरेका अतिरिक्त सूचकहरू समेत हासिल गर्दै बालमैत्री वडा घोषणा गर्दै बालमैत्री पालिका घोषणा गर्ने उद्देश्यका साथ कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ।
- महिला तथा युवाहरूका लागि सिपमूलक क्षमता विकास, रोजगार तथा उद्यमशीलता कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

३. पूर्वाधार विकास क्षेत्र

उर्जा सम्बन्धी नीति:

- सौर्य, तथा हावाको मध्यमबाट बिद्युत उत्पादनको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ। पालिकाको सम्पूर्ण वडाहरूमा बिजुलीको लाईन विस्तार गरी बिद्युतको आपूर्तिमा पहुँच पुन्याई टुकीरहित गाउँपालिका बनाउने अभियान चलाईनेछ। रुखको बोट बिरुवाको भागमा पर्ने नाङ्गो तार रहेको क्षेत्रको रुखको डाला कटानी छटानिको व्यवस्था गरिनेछ।

- गाउँपालिका भित्र सञ्चालित लघु जलविद्युतलाई नियमित संचालनको व्यवस्था मिलाईनेछ। आगामी वर्षभित्र काठको पोल पूर्ण रूपमा बिस्थापन गरिनेछ।
- गाउँवासीले दैनिक रूपमा खाना पकाउन प्रयोग गरिने इन्धनको रूपमा रहेको दाउराबाट आउने धुवाबाट स्वास्थ्यमा हुने प्रतिकूल असरलाई कम गर्न सुधारिएको उन्नत चुलो, ग्यास चुलो तथा विद्युत चुलोद्वारा प्रतिस्थापन गर्दै लगिनेछ।

सडक तथा यातायात सम्बन्धी नीति:

- बासटारी-झडेवा हुँदै दुम्किबास (दुई प्रदेश जोड्ने सडक) गौरब आयोजनाको रूपमा स्तरोन्नती गर्न संघ तथा प्रदेश सरकारसंगको आवश्यक समन्वयमा सडक निर्माण कार्यमा विशेष पहल गरिनेछ। साथै पालिका पहुँच मार्ग प्राथमिकताका साथ स्तरउन्नति गरिनेछ। अगाहाखोला झडेवा हुँदै दुम्किबास सडक स्तरोन्नती गर्न सम्बन्धित निकायमा पहल गरिनेछ।
- सञ्चालनमा रहेका सडकहरूको नियमित मर्मत संभारको प्रबन्ध गरी बाह्र महिना यातायातका साधनहरू चल्ने व्यवस्था मिलाईनेछ।
- माथागढी गाउँपालिकाबाट सेवा लिन टाढा रहेका वडाहरूबाट गाउँपालिकामा आवतजावत सहज बनाउन परीक्षणको रूपमा दैनिक रूपमा कार्यालय समयको लागि सजिलो हुने गरी यातायात संचालनको लागि पहल गरिनेछ।
- देवगिर झडेवा सडक खण्डलाई क्रमश कालोपत्रे गर्दै लगिनेछ। गाउँपालिकाको आर्थिक विकासलाई टेवा पुर्याउने उद्देश्यले पालिका गौरब योजनाको रूपमा रणनीतिक सडकहरूको अध्ययन कार्यलाई अगाडी बढाइने छ। गाउँपालिका सडक गुरुयोजना निर्माण कार्य प्राथमिकताको साथ गरिनेछ।
- बधवारी बुढीकोट जाउपोखरा मो.बा., मोहने मान्के दोहारा फेदी हुँदै भिमाद मो.बा., सराई एकलेवर ओलेस सिलङ्गी रिङ्गरोड मो.बा. झडेवा रिङ्गरोड, झडेवा जगात खैरनी मो.बा., जगात भुटुके महलपोखरी सुनवल मो.बा., झडेवा रहबास बहादुरपुर मो.बा.लाई स्तरोन्नतीको लागि प्राथमिकता दिईनेछ। गाउँपालिका भित्र रहेका बाटोको स्तरोन्नती गर्दा गाउँपालिकाले निर्धारण गरेको मापदण्डलाई ध्यान दिईनेछ। सडक मर्मत संभार तथा अन्य आवश्यक कार्यको लागि नीतिगत व्यवस्था गरि गाउँपालिकाको डोजर संचालन गरिनेछ।

पक्की पुल तथा झोलुङ्गे पुल सम्बन्धी नीति:

- गाउँपालिकाभित्रका विभिन्न ठाउँहरूमा आवश्यक रहेका पक्की पुल तथा झोलुङ्गे पुलको संभाव्यता अध्ययन गरी DPR गर्न आवश्यक बजेट प्रबन्ध गरिनेछ। पक्की पुल तथा झोलुङ्गे पुल निर्माणको लागि संघ तथा प्रदेश सरकार समक्ष आवश्यक बजेटका लागि पहल गरिनेछ।

सिचाई सम्बन्धी नीति:

- माथागढी गाउँपालिका भित्र रहेका खेतियोग्य जमिनमध्ये झडेवा फाँट, माडी फाँट, छबिसे फाँट, अगाखोला, साठीमुरे, जगात रहवास लगायतका फाँट तथा खेतियोग्य जमिनहरूमा सिंचाईको समुचित व्यवस्थापन गर्न पहल गरिनेछ साथै माथागढी भित्र रहेका अन्य सानातिना सिंचाई योजनाहरूको पहिचान गरी आवश्यक बजेटको प्रबन्ध गरी कृषि उत्पादनलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- खेतियोग्य जमिनहरूमा सिंचाइ सुविधा प्रवर्द्धन गर्नको लागि स्यालो ट्युबेल जडानको लागि पहल गरिनेछ ।

भवन तथा सहरी विकास सम्बन्धी नीति:

- अगामी बर्ष यथाशीघ्र भु-उपयोग बर्गिकरण गरी सबै वडाको भू-उपयोग नक्सा Land use map तयार गरिनेछ ।
- भूमिहीन सुकुम्बासी, भूमिहीन दलित र अव्यवस्थित बसोबासीहरूलाई व्यवस्थित गर्नका भूमि आयोग संग समन्वय गरी बाकी कामहरू गरिनेछ । गाउँपालिका भित्र रहेका भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीलाई व्यवस्थित रूपमा अभिलेख राखी राष्ट्रिय भूमि आयोगसंग समन्वय र सहकार्य गरी अभिलेखीकरण गर्नेछ ।
- जग्गा प्राप्ति हुन नसकेको कारण निर्माण हुन नसकेका भवनहरूको काम अगाडी बढाउन जग्गा प्राप्ति प्रकृत्यालाई द्रुत गतिमा अगाडी बढाइनेछ ।
- माथागढी भवन निर्माण मापदण्ड २०७६ अनुसार घर नक्सा पासको अवधारणालाई थप प्रभावकारी र व्यवस्थित गरिनेछ । यस गाउँपालिका भित्र निर्माण भईसकेका पक्की घरहरूको नियमानुसार अभिलेखीकरणको काम सम्पन्न गरिनेछ ।
- निर्माण कार्यको अन्तिम चरणमा रहेको माथागढी गाँउपालिका १ नं. वडा कार्यालय भवन तथा कसेनी स्वास्थ्य चौकी भवन सम्पन्न गरी ती भवनबाट यसै आ.ब.मा सेवा सुचारू गरिनेछ ।
- दिव्यज्योति नमूना मा.वि. तथा किसान मा.वि.को निर्माणाधिन भवन यस आर्थिक बर्षभित्र सम्पन्न गरिनेछ । माथागढी गाउँपालिका वडा नं. ३ मा बढ्दो जनसंख्याको कारण कार्यक्रम संचालन गर्न कठिनाई भएकोले सो वडामा सभाहल निर्माणको लागि आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ

४. संस्थागत विकास तथा सेवा प्रवाह सम्बन्धी नीति:

- गाउँपालिकाको सार्वजनिक स्रोत साधन र काम कारवाहीको कुशल व्यवस्थापन गरी गाउँवासीले प्रत्यक्ष अनुभूत गर्ने गरी सेवाप्रवाहलाई जवाफदेही, पारदर्शी, समावेशी, स्वच्छ र प्रविधिमैत्रि बनाउँदै सुशासन कायम गरिनेछ ।

- प्रत्येक पद, सेवा, समूहको कार्यविवरण (Job description) तयार गरी प्रत्येक कर्मचारीलाई कार्यविवरण सहितको जिम्मेवारी दिइनेछ। साथै प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत र अन्य शाखा प्रमुखहरु सँग कार्यसम्पादन करार गरिनेछ।
- सार्वजनिक प्रशासनलाई जनताप्रति उत्तरदायी, पारदर्शी, सेवामूलक, विकासमैत्री बनाउन विद्युतीय शासन (E-governance) लाई बढावा दिइनेछ। Paperless Governance को अवधारणालाई अंगिकार गरिनेछ।
- गाउँपालिका सम्बद्ध सबै सरकारी कार्यालय तथा विद्यालयहरुमा विद्युतीय हाजिरी (E-attendance) विस्तार गरी अनिवार्य कार्यान्वयनको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ।
- सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउन कर्मचारीहरु तथा जनप्रतिनिधिहरुको लागि तालिम, अध्ययन भ्रमण तथा सफल र अनुकरणीय अभ्यास सिक्ने परिपाटीको विकास गरिनेछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सुदृढ गर्न निर्देशिका तयार गरी पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवनको निर्माण कार्यको थालनि यसै आ.ब. देखि गरिनेछ।
- अन्तर सम्बन्धित विषयहरुमा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र अन्य स्थानीय सरकार तथा जिल्ला समन्वय समितिसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ।
- गाउँपालिका तथा वडा कार्यालयहरुबाट प्रवाह हुने सेवालाई छिटो छरितो, नागरिकमैत्री र प्रविधियुक्त बनाउन अनलाईन सेवा प्रवाह प्रणाली अबलम्बन गरिनेछ। गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका तथ्याङ्कलाई एकीकृत प्रणालीमा आवद्ध गर्न सफ्टवेयर प्रणालीको जडान गरिनेछ। साथै संचालित सफ्टवेयरहरुको तथ्याङ्क सुरक्षाको लागि गाउँपालिकाको आफ्नै सर्भर प्रणाली खरिद तथा जडान गरिनेछ।
- नागरिकको सुविधालाई ध्यानमा राखी एकीकृत घुम्ती सेवा सञ्चालन गरिनेछ।
- सार्वजनिक सुरक्षालाई थप व्यवस्थित गर्न सुरक्षा चुनौती भएका स्थानहरुमा थप सिसि क्यामेरा विस्तार गरिनेछ।

५. वन, वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति:

- वनजंगलको संरक्षण गर्न, पर्यावरणलाई सन्तुलित राख्न वन डिभिजन कार्यालयसँग समन्वय गरी विरुवा रोपण तथा पुनर्भरण पोखरीहरुको निर्माण गरिनेछ।
- प्राकृतिक फल काफल पकेट क्षेत्र घोषणा तथा व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ।
- शहरउन्मुख बस्तीहरुमा उत्सर्जित फोहोरमैलालाई कुहिने तथा नकुहिने साथै पुनः प्रयोगमा ल्याउन मिल्ने नमिल्ने छुट्ट्याई उचित तरिकाले फोहोरमैला विर्सजन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ। फोहोरमैला व्यवस्थापनको लागि Dumping Site निर्माण कार्यलाई अगाडी बढाउन पहल गरिनेछ।
- प्लाष्टिकजन्य सामग्रीको प्रयोगले वातावरण तथा मानव स्वास्थ्यमा परेको नकरात्मक असरलाई न्यूनिकरण गर्न फाइबर तथा कपडाको झोला प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ। प्लाष्टिकको

माला/खादाको सट्टामा स्थानीय फूलबाट बनेको माला प्रयोग गरिनेछ । पातबाट बनेको दुना टपरीको प्रयोगलाई बढावा दिन आवश्यकता अनुसारको कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- विपद पूर्व तयारीको लागि गाउँपालिकामा आपतकालीन कार्य सञ्चालन केन्द्रमा आवश्यक विपद व्यवस्थापन सामग्रीहरूको व्यवस्था गरिनेछ। गाउँपालिका क्षेत्रभित्रका विपद् जोखिमयुक्त स्थानहरूको पहिचान हुने गरी विपद् नक्साङ्कन कार्यको थालनी गरिनेछ। विपद प्रतिकार्य योजना तर्जुमा गरि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ।
- सफा र हरियाली गाउँपालिका निर्माणका लागि वृक्षारोपण कार्य गरिनेछ।
- बाढी पहिरो आगलागि लगायतका विपद्जन्य घटनाबाट तत्काल उद्धार, राहत तथा पुर्नस्थापनाका लागि आवश्यक कार्यहरू अगाडी बढाइने छ।
- वनजंगल, चराचुरुङ्गी, वन्यजन्तु, खनिज पदार्थ, पर्यावरण, जल उपयोग, वन्यजन्तुको अनाधिकृत चोरी निकासी तथा जैविक विविधता सम्बन्धि अधिकार क्षेत्र भित्र पर्ने विषयमा नीति, कानून, मापदण्ड र योजना बनाई कार्यान्वयनमा निरन्तरता दिइनेछ ।
- सार्वजनिक वन सम्पत्तिको संरक्षण गर्नु प्रत्येक नागरिक दायित्व भएकोले सो सम्बन्धी जनचेतना दिई अगाडि बढ्नुको साथै वन क्षेत्रको खाली जग्गामा तेजपात, चिउरी, टिमुर, बेलौती, लप्सी जस्ता आमदानी दिने बोटविरुवा लगाउन सरोकारवाला पक्षसंग समन्वय गर्दै अगाडि बढिनेछ ।
- गाउँपालिकाको फोहोर व्यवस्थापन एवं सरसफाई कार्यमा सामुदायिक संघ संस्था, सहकारी, स्वयंसेवी संस्थाहरू, टोल विकास संस्था, स्थानीयटोल समुदाय र निजि क्षेत्रलाई उत्प्रेरित गरिनेछ ।
- फोहोर गर्नु सामाजिक अपराध हो भन्ने मान्यतालाई स्थापित गर्दै फोहोरलाई मोहरमा रुपान्तरण गर्नका लागि फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यक्रमलाई सार्वजनिक नीजि साझेदारीमा अवधारणा अनुरूप ल्याण्ड फिल्ड साइट निर्माण गरी फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्न आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

६. राजस्व तथा वित्तीय व्यवस्थापन क्षेत्र:

वित्तीय सुशासन सम्बन्धी नीति:

- गाउँ सभाबाट स्वीकृत लेखा समितिको प्रतिवेदन बमोजिम महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट लेखापरीक्षण गराई देखिन आएको बेरजुको सम्परीक्षण गरी वित्तीय अनुशासन कायम गरिनेछ ।
- वित्तीय अनुशासनलाई कायम गर्दै असारे विकासलाई निरुत्साहित गर्ने नीति लिइनेछ ।

राजस्व परिचालन सम्बन्धी नीति:

- गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका करदाताहरूको राजस्व व्यवस्थापन प्रणालीमा लगत राखी करदाताहरूको एकीकृत विवरण संकलन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- स्थानीय करदाताहरूलाई कर प्रणालीमा स्वेच्छिक रूपमा सहभागी गराउन कर शिक्षा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ।
- ढुङ्गा गिट्टिको रोयल्टी संकलनलाई थप व्यवस्थित गरि आन्तरिक आम्दानीलाई बढवा दिइनेछ।

७. रोजगार सम्बन्धी नीति:

- यस गाउँपालिकामा सूचिकृत भएका बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई न्यूनतम रोजगारी प्रदान गरी सार्वजनिक पूर्वाधार निर्माण सँगै सामाजिक संरक्षणको प्रत्याभूति गराइनेछ।
- गाउँपालिकामा संचालन हुने योजना तथा आयोजनाहरूमा आवश्यक श्रमिकहरू पूर्ति गर्दा सूचिकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई प्राथमिकता दिने नीति लिइनेछ।
- गाउँपालिका स्तरिय तथा वडा स्तरिय आयोजनाहरू प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमसँग साझेदारी गरी सञ्चालन गरिनेछ।
- श्रमको सम्मान राष्ट्रको अभियान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- वैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने व्यक्तिहरूका लागि पूर्व प्रस्थान अभिमूखीकरण लगायत अन्य वैदेशिक रोजगारसँग सम्बन्धित कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- वैदेशिक रोजगारीमा जाने व्यक्तिहरूका लागि श्रम स्वीकृति तथा पुनःश्रम स्वीकृति सम्बन्धी सहजिकरण गर्ने कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ।
- पालिकामा रहेका बेरोजगार व्यक्तिहरूको तथ्याङ्क संकलन गरी रोजगार व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (**EMIS**) मा अद्यावधिक गर्ने कार्यलाई थप प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ।
- गाउँपालिका अन्तर्गत सूचिकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई स्वरोजगार बनाउन सिपयुक्त बनाउन सिपमुलक तालिम दिई सोही प्रकारका काममा **on the job training** को व्यवस्था गरिनेछ।
- स्थानीय तहको रोजगार रणनीतिको तर्जुमा गरी रोजगारीको सम्भावनाका क्षेत्रहरूको नक्साङ्कन गरिनेछ।
- मजदुर दुर्घटना विमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ।

८. कानून न्याय तथा मानव अधिकार सम्बन्धी नीति:

- न्याय पाउन हरेक नागरिकको अधिकार हो भन्ने मान्यतालाई स्थापित गर्न वडा स्तरमा मेलमिलापकर्ता क्षमता विकास गरी वडास्तरबाटै छिटो, छरितो र सुलभ न्याय प्रणालीको विकास गरिनेछ।

- न्यायिक समितिका पदाधिकारी गाउँपालिकाको कार्यलयबाट प्रत्येक वर्ष सूचिकृत मेलमिलापकर्ता तथा सहजकर्तालाई मेलमिलाप सम्बन्धी पुनः ताजकीय तालिम प्रदान गरिनेछ।
- नागरिकहरूलाई न्यायको सुनिश्चितता गराई न्यायिक समिति मार्फत विवाद समाधान कम खर्चिलो तथा छिटो र छरितो रूपमा गरिनेछ।

९. सामाजिक सुरक्षा तथा पञ्जिकरण सेवा सम्बन्धी नीति:

- सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्ने सम्पूर्ण लाभग्राहीको विवरणमा राष्ट्रिय परिचय पत्र नं अपडेट गरि वायोमेट्रीक जाँच गरि सामाजिक सुरक्षा भत्ता थप पारदर्शिता गरिनेछ।
- नेपाली पेन्सनरहरूको वायोमेट्रीक जाँच गरि प्रत्येक ६/६ महिनामा नविकरण गरिनेछ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता EFT मार्फत विद्युतीय भुक्तानी गरि प्रत्येक त्रैमासिकमा समुदाय स्तरमा गई वितरण गरिनेछ।

१०. उद्यम सेवा सम्बन्धी नीति

- गाउँपालिका बासिहरूलाई व्यवसायमा आकर्षित गरि गरिबी निवारणलाई सघाउन गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रमसँगको सहकार्यमा लघु उद्यम विकास गर्न साझेदारी कोषको व्यवस्थापन गरिनेछ।
- मागमा आधारित विभिन्न सिप विकास तालिम सञ्चालन गरिनेछ। सिलाई कटाई तालिम लिएका उद्यममिहरूलाई CTEVT बाट तह १ को सिप परिक्षण तालिम सञ्चालन गरिनेछ।
- आधारभुत शैलुन तालिम लिएका उद्यममीहरूलाई एड्भान्स शैलुन तालिम सञ्चालन गरिनेछ।
- प्लाष्टिकरहित गाँउपालिका बनाउनको लागि व्यवसायिक दुना टपरी उत्पादन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ। सेनिटरी प्याडमा आत्मनिर्भर बन्नको लागि गुणस्तरिय तालिम तथा कार्यक्रमलाई विशेष जोड दिइनेछ। माथागढी गाउँपालिका लघु उद्यमी समुहलाई व्यवसाय विस्तारको लागि विशेष जोड दिइने छ।

माथागढी गाउँपालिकाबासीको माग र आवश्यकताको आधारमा स्थानीय निर्वाचनमा जनता समक्ष गरेको प्रतिबद्धता र संकल्पलाई पुरा गर्न बजेट निर्माण देखि कार्यन्वयन प्रक्रियासम्मको पुनरावलोकन गरी पुँजिगत खर्च वृद्धि गर्ने र खर्चमा मितव्ययिता कायम गरी वित्तीय जवाफदहीतालाई कडाईका साथ लागु गरी आर्थिक प्रशासनलाई थप पारदर्शी र नतिजामुखी बनाउने उद्देश्यका साथ प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम केन्द्रित रहेको छ ।

प्रस्तुत गरिएका नीत तथा कार्यक्रमलाई मुर्त रूप दिनको लागि सबै तहको सरकार आम स्थानीयवासी र सरोकारवाला सबैको राय परामर्श तथा सुझाव ग्रहण गर्दै सोही अनुसार तयार गरेको हुदा स्थानीय सरकारले लिएको नीतिहरुले यथासम्भव सबै पक्ष र क्षेत्रलाई समेट्ने प्रयास गरेको विश्वास व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद ।

मिति २०८१ अषाढ ७ गते शुक्रबार ।

यम बहादुर चिदी
अध्यक्ष